O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI, CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

Ro'yxatga olindi:
№ BD-60410100 -1.14.
«29» 08 2024 yil

"TASDIQLAYMAN"
O'quv ishlari bo'yicha prorektor
q.x.f.d., professor
Elmurodov A.A.
"29" 08 2024

DEVONXONA

PUL VA BANKLAR
ISHCHI O'QUV DASTURI (SILLABUSI)
(Sirtqi ta'lim 3-bosqich talabalari uchun)

Bilim sohasi:	400000	-	Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi:	410000	-	Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishi	60410100	-	Buxgalteriya hisobi va audit (qishloq xo'jaligida)

Samarqand – 2024

Fanning ishchi o'quv dasturi (sillabusi) 202_ yilda tasdiqlangan o'quv reja va fan dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

A.I.Alikulov – SamDVMChBU, "Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi" kafedrasi professori v.b., iqtisodiyot fanlari doktori

G.B. Narziyeva – SamDVMChBU, "Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi" kafedrasi assisenti

Taqrizchilar:

1. **S.N.Toshnazarov** – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti "Buxgalteriya hisobi" kafedrasi mudiri, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
2. **M.Xolmurzayev**– Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali "Buxgalteriya hisobi, soliq va moliya" kafedrasi dotsenti, iqtisodiyot fanlari nomzodi

Fanning ishchi o'quv dasturi "Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi" kafedrasining 2024 yil "29" 06 dagi "1"-son yig'ilishida muhokamadan o'tgan va fakultet Kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri: ____________ **Eshmuradov. U.T.**

Fanning ishchi o'quv dasturi "Iqtisodiyot" fakulteti Kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2024 yil 26 08 dagi 1 -sonli bayonnoma).

Fakultet kengashi raisi: ____________ **Alikulov A.I.**

Kelishildi:
O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i,professor v.b. ____________ **Ro'ziqulov R.F.**

9. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori. Respublika bank tizimini yanada rivojlantirish va barqarorligini oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida. 2017 yil 12-sentyabr, PQ-3270-son.

10. Omonov A.A, Qoraliyev T.M “Pul, kredit va banklar” Darslik. –Toshkent: “Iqtisod-moliya”, 2012.

11. Абрамова М.А. Деньги, кредит, банки. – М.: КНОРУС, 2014.

Axborot manbaalari

12. www.lex.uz – O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi portali

VIII. Baholash

Talabalarning fanlarni o‘zlashtirishi 5 ballik tizimda baholanadi.
5 (a’lo) baho:
Xulosa va qaror qabul qilish;
Ijodiy fikrlay olish;
Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo‘llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo‘lish;
4 (yaxshi) baho:
Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo‘llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo‘lish;
3 (qoniqarli) baho;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo‘lish;
2 (qoniqarsiz) baho:
Dasturni o‘zlashtirmaganlik;
Fanning mohiyatini bilmaslik;
Aniq tasavvurga ega bo‘lmaslik;
Mustaqil fikrlay olmaslik.

Fan Sillabusi
Samarqand davlat veterinariya meditsinasi chorvachilik va biotexnologilar universiteti

Fan to‘g‘risida ma’lumot
Fan shifri: PB1406
Fan nomi: **Pul va banklar**
Semestr/yil: **5-semestr 2024-2025 o‘quv yili**
Kafedra: **Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi**
Soatlar/kreditlar: **6,0 ECTS (28 auditoriya soati, 152 soat mustaqil ta’lim)**

Ma’ruza	Amaliy mashg‘ulot	Mustaqil ta’lim	Jami
10	18	152	180

Fan bo‘yicha mashg‘ulotlarning joylashuvi:
Auditoriya vaqti: dars jadvaliga asosan
Talablar:
Fan uchun mas’ul kafedra: **“Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi”**
Instruktor to‘g‘risida ma’lumot
Kafedra joylashgan joyi: **SamDVMChBU, 5-o‘quv binosi, 521-xona**
Telefon99890606-41-75; +99891-538-98-76 mobil
E-mail: a_aliqulov@mail.ru ulugbek1983.05@gmail.com
Ish vaqti: Uchrashuvga ko‘ra

I. Fanni o‘qitishdan maqsad - talabalarga pulning zarurligi, mohiyati, pul nazariyalari va pul aylanmasi, kredit va kredit munosabatlari, banklar va bank tizimi, valyutalarning xalqaro miqyosdagi harakatini tashkil qilish bo‘yicha chuqur nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.

II. Fanning vazifasi – pulning kelib chiqishi va zarurligi, pulning mohiyati va pul muomalasi qonunlari, pul aylanmasi va pul tizimi, kreditning mohiyati va prinsiplari, kreditning shakllari va turlari, bank tizimining mohiyati, xalqaro valyuta munosabatlarini tashkil qilish va tartibga solish asoslari xususidagi nazariy va amaliy bilimlarni o‘rgatishdan iborat.

III. Fanni o‘zlashtirish natijasida talaba:

- pul nazariyalarining mohiyati, asoschilari va namoyondalari, kredit tushunchasi va uning zarurligi, tijorat banklari faoliyatining tashkiliy asoslari haqida **tasavvurga ega bo‘lishi;**
- pul nazariyalarining o‘ziga xos xususiyatlarini, kreditning turlari, shakllari va funksiyalarini, banklarning turlari va bank tizimining elementlarini bilishi va ulardan foydalana olish ***ko‘nikmalariga ega bo‘lish;***

- pul va banklarning funksiyalari va ularning o'zaro aloqadorligiga baho berish, valyuta munosabatlarini barqarorlashtirish ***malakasiga ega bo'lishi kerak.***

IV. O'qitish usullari:

Fanni o'qitish jarayonida zamonaviy uslublardan foydalanish, sohadagi muammolarni ta'limning ommaviy shakllari bilan bog'lab, talabalarning nazariy bilimlarini amaliy mashg'ulotlar orqali mustahkamlab borish lozim. O'quv materiallarini talabalar tomonidan unumli o'zlashtirish uchun ko'rgazmali qurollar o'qitishning texnik vositalari, "Pul va banklar" fani bo'yicha chop etilgan ma'ruza matnlaridan keng foydalanish, talaba bilimini baholash tizimini joriy etish. Ma'ruza mashg'ulotlarida ilg'or pedagogik texnologiyalar foydalaniladi.

"Pul va banklar" kursini loyihalashtirishda quyidagi asosiy konseptual yondoshuvlardan foydalaniladi:

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim.
Tizimli yondoshuv.
Faoliyatga yo'naltirilgan yondoshuv.
Dialogik yondoshuv.
Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish.
Muammoli ta'lim.

V. Fanning tarkibiy tuzilishi:

5.1. "Pul va banklar" fanidan rejalashtirilgan ma'ruza mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Ma'ruza mashg'ulotlarining:			
№	**mavzulari**	**rejasi**	**soat**
1-modul. Pulning mohiyati va funktsiyalari			
1	"Pul va banklar" fanining predmeti va metodi. Pulning mohiyati va funksiyalari.	1.1.1.Fanning predmeti va vazifalari. 1.1.2. Fanning maqsad va vazifalari. 1.1.3. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash jarayonida fanning tutgan o'rni. Pul shakllari va turlarining evolyutsiyasi. 1.1.1 Pulning paydo bo`lish sabablari Pulning funksiyalari.	2
2-modul. Inflyatsiya va uning turlari.			
2	Inflyatsiya va uning turlari	2.2.1. "Inflyatsiya" tushunchasining mazmuni va inflyatsiyaning turlari. 2.2.2. Inflyatsiyaning turlari. Talab inflyatsiyasi. Inflyatsiyaga ta'sir qiluvchi omillar. 2.2.3. Inflyatsiya darajasini ifodalovchi ko'rsatkichlar. Inflyatsiyani yuzaga keltiruvchi	2

	kreditlashni rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari		
Jami:			152

VII. Adabiyotlar
Asosiy adabiyotlar

1. Omonov A.A., Qoraliyev T.M. Pul va banklar. Darslik. –Toshkent: "Iqtisod-moliya", 2021.
2. Mardonova A.T. Pul va banklar. O'quv qo'llanma. – Samarqand: SamDU nashri, 2021.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.
2. Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.
3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.
6. O'zbekiston Respublikasining qonuni. Markaziy bank to'g'risida. 2019 yil, 11-noyabr, O'RQ-582-son.
7. O'zbekiston Respublikasining qonuni. Banklar va bank faoliyati to'g'risida (yangi tahriri). 2019 yil, 5-noyabr, O'RQ-580-son.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni. Valyuta siyosatini liberallashtirish bo'yicha birinchi navbatdagi chora-tadbirlari to'g'risida. 2017 yil 2-sentyabr, PF-5177-son.

22	Jahon banki va uning tarkibi	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	6
23	Agrar soha korxonalarini kreditlash tizimi va xususiyatlari	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	4
24	Kredit tizimi va uning barqarorligi	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	4
25	Xalqaro valyuta munosabatlari asoslari va hisob-kitob operatsiyalari	Adabiyotlardan foydalanib, mustaqil topshiriqlarni bajarish	2
26	Xalqaro moliya institutlari va ularning turlari	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	4
27	Xalqaro valyuta fondi (XVF)ning tashkil topishi va rivojlanishi.	Adabiyotlardan foydalanib, mustaqil topshiriqlarni bajarish	4
28	XVFning maxsus fondlari.	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	6
29	XVFning xalqaro valyuta-kredit munosabatlarini tartibga solishdagi roli.	Adabiyotlardan foydalanib, individual topshiriqlarni bajarish	4
30	Xalqaro tiklanish va taraqqiyot banki (XTTB), uning faoliyat sohasi va moliyalashtirish yo‘nalishlari.	Adabiyotlardan foydalanib, individual topshiriqlarni bajarish	4
31	Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki (YeTTB), uning faoliyat sohasi va moliyalashtirish yo‘nalishlari	Adabiyotlardan foydalanib, mustaqil topshiriqlarni bajarish	6
32	Xalqaro hisob-kitoblar banki va uning operatsiyalari.	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	4
33	Islom Taraqqiyot banki, uning faoliyat sohasi va moliyalashtirish yo‘nalishlari	Adabiyotlardan foydalanib, mustaqil topshiriqlarni bajarish	4
34	Osiyo taraqqiyot banki, uning faoliyat sohasi va moliyalashtirish yo‘nalishlari	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	4
35	Qishloq xo‘jaligida investitsion faoliyatni rivojlantirishda xalqaro moliya institutlarining tutgan o‘rni.	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	4
36	Xalqaro moliya institutlari tomonidan qishloq xo‘jaligini	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	4

		sabablar.	
3-modul. Banklarning kelib chiqishi, bank tizimi va moliya-kredit institutlari			
3	Banklarning kelib chiqishi, bank tizimi va moliya-kredit institutlari	3.3.1. Banklarning kelib chiqish tarixi va uning mohiyati Banklarning paydo bo`lishiga sabab bo`lgan tarixiy shartsharoitlar. 3.3.2. Bank tizimi va uning rivojlanish bosqichlari. Banklarning turlari va ular faoliyatining o`ziga xos xususiyatlari. 3.3.3. Zamonaviy bank tizimining xususiyatlari. O`zbekiston Respublikasining bank tizimi.	2
4-modul. Kreditning mohiyati va funktsiyalar			
4	Kreditning mohiyati Kreditning funktsiyalari	4.4.1. Kreditning mohiyati, iqtisodiy munosabatlar tizimidagi o‘rni Kredit iqtisodiy kategoriya sifatida. 4.4.2. Qisqa va uzoq muddatli kreditlar hamda ularning o‘ziga xos xususiyatlari. Kreditning printsiplari. Kreditning zarurligini belgilovchi omillar 4.4.3. Kreditning tamoyillari va ularning mohiyati. Kreditning shakllari.	2
5	Agrar soha korxonalarini kreditlash tizimi va xususiyatlari	4.5.1. Kredit berishni tashkil etishning umumiy qoidalari 4.5.2. Xo‘jalik yurituvchi sub’ektlarning kredit layoqatini aniqlash uslublari. 4.5.3. Fermer xo'jaliklari faoliyatini kreditlash tartibi va xususiyatlari.	2
Jami:			10

5.2. “Pul va banklar” fanidan rejalashtirilgan amaliy mashg‘ulotlarining kalendar tematik rejasi

Amaliy mashg‘ulotlarning			
№	mavzulari	rejasi	soat
1.	«Pul va banklar» fanining predmeti va vazifalari	1.1. Fanning predmeti va vazifalari. 1.2. Pulning paydo bo`lish sabablari 1.3. Pul shakllari va turlarining evolyutsiyasi.	2
2.	Pulning mohiyati va funktsiyalari	2.1. Pulning funksiyalari. 2.2. Qiymat shakllarining evolyutsiyasi. 2.3. Qiymatning oddiy yoki tasodifiy shakli	2
3.	Inflyatsiya va uning turlari.	3.1. Inflyatsiya tushunchasi va turlari. 3.2. Inflyatsiyaga ta’sir qiluvchi omillar.	2

		3.3. Inflyatsiyani yuzaga keltiruvchi sabablar.	
4.	Banklarning kelib chiqishi va bank tizimi	4.1. Banklarning paydo bo`lishiga sabab bo`lgan tarixiy shart-sharoitlar. 4.2. Banklarning turlari va ular faoliyatining o`ziga xos xususiyatlari. Bank tizimi va uning elementlari. 4.3. O`zbekiston Respublikasining bank tizimi.	2
5.	Tijorat banklari va ularning funktsiyalari	5.1. Tijorat banklari faoliyatini tashkil qilish asoslari. 5.2. Tijorat banklarining tashqiliy tuzilishi. 5.3. Tijorat banklarining funktsiyalari.	2
6.	Kreditning mohiyati va funktsiyalari	6.1. Kredit iqtisodiy kategoriya sifatida. 6.2. Kreditning mohiyati. Kreditning funksiyalari. 6.3. Kreditning printsiplari. Kreditning zarurligini belgilovchi omillar	2
7.	Kredit turlari va shakllari	7.1 Kreditning turlari. Kreditning shakllari. 7.2. Kreditning tarmoq yo`nalishiga ko`ra turlari. 7.3. Kreditning ta`minlanganligiga ko`ra turlari.	2
8.	Agrar soha korxonalarini kreditlash tizimi va xususiyatlari	8.1. Agrar korxonalar faoliyatini moliyaviy ta'minlashda qisqa muddatli kreditlarning ahamiyati 8.2. Agrar korxonalarni kreditlash jarayonining mazmuni va umumiy tartibi. 8.3. Fermer xo'jaliklari faoliyatini kreditlash tartibi va xususiyatlari.	2
		Jami:	**18**

5.3. “Pul va banklar” fanidan laboratoriya mashg‘ulotlari rejalashtirilmagan

VI. “Pul va banklar” fanidan rejalashtirilgan talabalar mustaqil ta’limining kalendar tematik rejasi

№	Mustaqil ta’lim mavzulari	Amalga oshirish mexanizmi	Hajmi (soatda)
1	O‘zbekiston Respublikasi pul tizimi va uning rivojlanish tarixi	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	4
2	Pul muomalasini tashkil qilish va	Referat yozib,	4

	pul massasi	taqdimot tayyorlash	
3	Pul nazariyalarining asosiy qoidalari va amaliy ahamiyati	Taqdimot tayyorlash	4
4	Naqd pul aylanmasi	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	4
5	Pul massasini miqdoriy o‘lchash	Taqdimot tayyorlash	4
6	Monometallizm pul tizimi	Taqdimot tayyorlash	4
7	Inflyatsiyaning ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlari	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	4
8	Kreditning zaruriyati, mohiyati va funktsiyalari	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	4
9	Tijorat krediti va uning o‘ziga xos xususiyatlari	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	6
10	Kredit shakllari va turlari	Adabiyotlardan foydalanib, mustaqil topshiriqlarni bajarish	4
11	Banklarning kelib chiqishi va bank tizimi	Adabiyotlardan foydalanib, individual topshiriqlarni bajarish	4
12	Bank tizimi	Adabiyotlardan foydalanib, individual topshiriqlarni bajarish	4
13	Markaziy bankning iqtisodiy mustaqilligi	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	4
14	Tijorat banklarining funksiyalari	Taqdimot tayyorlash	4
15	Tijorat banklarining kredit operasiyalari	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	4
16	Tijorat banklarining likvidliligi va uni ta‘minlash yo‘llari	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	4
17	Tijorat banklarining iqtisodiyotdagi ahamiyati va vazifalari	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	6
18	Bank tizimi barqarorligi va banklarning to‘lov qobilyatini ta‘minlash yo‘llari	Adabiyotlardan foydalanib, mustaqil topshiriqlarni bajarish	4
19	Mikrokredit tashkilotlari faoliyati	Taqdimot tayyorlash	4
20	Kredit tizimining elementlari	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	4
21	Milliy valyuta tizimi	Taqdimot tayyorlash	4